

ГЛАВА 3

ЕДНАКВОСТ

Основно ниво

Малцинства и мнозинства

3.1. Сите различни, сите исти

Се прифаќае еден со друг во една група

3.2. Дали е фер?

Малцинства и мнозинства на училишното игралиште (истражување)

3.3. Дали е фер?

Малцинства и мнозинства на училишното игралиште (пост- истражување)

3.4. Матрица на моќта

Малцинства и мнозинства во нашата земја

Глава 3: Основен концепт- „Еднаквост” (за основно ниво)

Основни информации за наставниците: како да се подигне свеста за малцинствата и мнозинствата во секојдневниот живот на учениците во основно образование

“Сите различни- сите еднакви” е добро позната изрека во Европа. Таа ја рефлектира една од најосновните вредности на ОДГ/ОЧП, која може да биде искажана и на следниот начин: “Со некои луѓе споделувам многу, а со други споделувам многу малку. Иако со некои од нив имам заеднички карактеристики, не делама друго. Со некои карактеристики од мојот карактер припаѓам на мнозинството, а со некои карактеристики на малцинството”. Кога се подигнува свеста за малцинства и мнозинства кај учениците од основно образование, најпрво треба да се објаснат самите термини. Генерално земено, малцинство е група во една земја која се разликува од поголемиот број на граѓани во таа земја по основ на лични или општествени карактеристики. Во поголем дел од случаевите, малцинството живее во демографска група на одреден дел од територијата (во еден регион, на пример), но исто така таа група може да биде распределена по целата територија или во пограничниот појас. Различните карактеристики на малцинствата најчесто се различниот јазик, етничката позадина или религијата, но понекогаш тоа се морални ставови, полов идентитет или пак општествен статус.

Терминот малцинство најчесто се користи кога една група е доминирана од страна на поголема група, но не се асимира во таа група. Поради тоа, малцинството најлесно опишува етнички или национални малцинства.

Советот на Европа, Обединетите нации и други интернационални организации имаат усвоено закони за правата на малцинствата. Овие права се почитуваат до одредени граници. Советот на Европа има два обврзувачки инструменти: Конвенцијата за Заштита на Националните Малцинства (ETS број 157, усвоен во 1995) и Европски Чартер за Регионални или Малцински јазици (ETS број 148, усвоен во 1992).

Во 1992, Генералното Собрание на Обединетите Нации исто така ја усвои и Декларацијата за Правата на Лица кои припаѓаат на национални или етнички, религиозни и лингвистички малцинства. Во 1998, Интернационалното движење против сите форми на Дискриминација и Расизам (IMADR) беше основано во Токио за да се сврти вниманието кон проблемите на расизам и дискриминација на малцинствата. IMADR ги застапува правата на непривилегираните групи.

Во повеќето случаи, терминот малцинство се користи за да се опише група на луѓе кои се карактеризирани со следните елементи:

- Мала група во споредба со вкупната популација на земјата;

- Имаат недоминантен статус во земјата;
- Поседуваат заеднички карактеристики како етничка група, религија или јазик;
- Чувство на солидарност или идентитет со гледање на себе како на малцинство.

Тешко е да се категоризираат малцинствата. Следните категории најчесто се користат:

- Национални или етнички малцинства: групи на луѓе кои живеат на територија во една земја која е доминирана од друга група на луѓе;
- Лингвистичко малцинство: група на луѓе која зборува на различен јазик од тој на поголемиот број на граѓани во земјата;
- Религиозно малцинство: луѓе со различна религија од поголемиот број на граѓани во земјата, како Протестантите во Ирска, Христијаните во Саудиска Арабија, или Муслиманите во Данска или Германија;
- Полови малцинства;
- Малцинство на постари луѓе;
- Малцинство на помлади луѓе.

Кога се работи на основно ниво со термините малцинство и мнозинство, најважно е да се објаснат овие карактеристики на учениците. Само откако тоа ќе се направи, може да се анализираат статусот и функцијата на малцинството или мнозинството. Концептот на малцинства не е нешто непознато за учениците. Во секојдневниот живот на учениците од основно ниво, тие најчесто искусуваат “припаѓање на” или “неприпаѓање на” малцинство.

Дефиницијата на малцинство во овој контекст се однесува на составот на школската популација. Сериите на часовите кои следат започнуваат со искуствата од секојдневниот живот на учениците и нивните лични искуства со малцинства и мнозинства (лекции 1-3). Во вториот чекор, лекциите се поврзуваат преку малцинства и мнозинства во општеството и распознаваат различни групи (лекција 4). До кое ниво статусот на одделните општествени групи ќе биде анализиран ќе зависи од длабочината на дискусијата, мотивацијата на учениците и целосното академско постигнување на одделението. Не сите малцински групи се непривилегирани. Постојат мали групи во нашите општества кои се многу доминантни поради повеќе причини. Задача на наставникот ќе биде да ја насочува и води дебатата.

Целта на образованието за демократско општество и човекови права е да го поддржи развојот на компетенциите во овие подрачја. Оваа глава го има следниот компетенциски профил:

Компетенции во...		
Политичка анализа и суд	Употреба на методи	Донесување на политички одлуки и дејствување
***	**	**

Активности

Во оваа лекција можат да се користат различни активности за поддршка на учениците. Наставникот мора да одлучи дали сите или само неколку ученици имаат потребна дополнителна подготовка за да можат да работат со овие Активности

- Пребарување во библиотека
- Пребарување на Интернет
- Правење интервјуа и анкети
- Интерпретирање на слики
- Мисловни мапи
- Правење на постери
- Одржување на изложби
- Планирање и правење презентации
- Подготвување фолии за графоскоп или Power Point презентации
- Пишување написи за во весник
- Драматизација
- Учество во дебати

Глава 3: Еднаквост

Малцинства и мнозинства

Како да се подигне свеста за малцинства и мнозинства во секојдневието на учениците?

Наслов на лекција	Цели на учењето	Задачи на ученикот	Ресурси	Методи
Лекција 1: Сите различни, сите еднакви	Учениците учат да се спознаат и прифатат еден со друг како дел од групата. Учениците откриваат што имаат заедничко за што не биле свесни претходно. Тие стануваат свесни за ставовите и навиките кои се однесуваат на различноста.	На учениците им се претставуваат серија на карактеристики една по една. Тие треба да одлучат дали ги поседуваат сите овие карактеристики. Откако ќе ги воочат своите карактеристики и оние на нивните соученици, ги дискутираат прашањата кои се однесуваат на еднаквоста.	Креда или конец за цртање или правење на линија на подот.	Групна работа, пленарна дискусија.
Лекција 2: Дали е фер? (истражување)	Учениците стануваат свесни за ситуацијата во нивното училиште со набљудување на другите	Учениците спроведуваат истражување на училишното игралиште со броење на бројот на ученици кои	Копија од табелата за правење белешки на училишното игралиште, пенкала.	Група од четири ученици.

	ученици за време на одморите.	учествуваат во разни активности. Ги запишуваат резултатите и прават интервјуа со учениците кои не учествуваат во ниту една активност.		
Лекција 3: Дали е фер? (пост-истражување)	Учениците ги разгледуваат добиените податоци и ги анализираат и интерпретираат интервјуата. Доаѓаат до заклучок за малцинството и мнозинството во нивното училиште.	Откако ќе ги соберат податоците на квантитативен и квалитативен начин, учениците ги анализираат и интерпретираат резултатите. Работат со статистика и ги презентираат своите резултати пред своите соученици.	Белешки од втората лекција/час, копии од статистиката, табела, пенкала во боја, постери, лепак.	Група од четири ученици, презентации.
Лекција 4: Матрица на моќта	Во пленарна дискусија, учениците осознаваат дека постојат неколку малцински групи, како и мнозински групи во	На учениците им се претставени разни картички кои ги покажуваат групите во општеството- со тоа што некои групи припаѓаат	Картички со зборови, картички за искажување на “моќ”.	Пленарна дискусија.

	<p>нивната земја. Разбираат дека чувството на исклученост може да биде резултат не само на тоа како останатите членови на општеството ги гледаат, но исто и од тоа како членовите на сопствената група гледаат на нив.</p>	<p>на малцинството, а некои на мнозинството. Ги сортираат картичките според тоа што мислат која група припаѓа на малцинство или мнозинство. Доделуваат картички на “моќ”(голема или мала моќ) на групите. Во пленарната сесија, тие дискутираат кој ефект може да го има припаѓањето на малцинство или мнозинство.</p>		
--	--	--	--	--

Час/Лекција 1/Час 1

Сите различни, сите еднакви

Се прифаќааме еден со друг во една група

Цели на учењето	Учениците учат да се спознаат и прифатат еден со друг како дел од групата. Учениците откриваат што имаат заедничко за што не биле свесни претходно. Тие стануваат свесни за ставовите и навиките кои се однесуваат на различноста.
Задачи на учениците	На учениците им се претставуваат серија на карактеристики една по една. Тие треба да одлучат дали ги поседуваат сите овие карактеристики. Откако ќе ги воочат своите карактеристики и оние на нивните соученици, ги дискутираат прашањата кои се однесуваат на еднаквоста.
Ресурси	Креда или конец за цртање или правење на линија на подот.
Методи	Групна работа, пленарна дискусија.

Опис на часот

Наставникот црта линија на подот на средината на училницата или тоа го прави со конец. Треба да има доволно простор на двете страни за да можат учениците да стојат.

Наставникот им вели на учениците сите да застанат на една страна од линијата.

Потоа, наставникот започнува да кажува серија карактеристики една по една. Веднаш штом ќе се каже карактеристиката, учениците треба да одлучат дали таа карактеристика се однесува на нив. Оние кои ќе се препознаат во некоја карактеристика треба да ја преминат линијата. Откако ќе го направат тоа, учениците треба да видат кој друг го направил истото.

Ова се примери на одредени карактеристики кои наставникот може да ги спомене. Ученици кои:

- Носат фармерки
- Имаат сини очи

- Имаат посетено други земји во Европа
- Редовно читаат весник
- Денес имале доручек
- Имаат сестра или брат
- Сакаат да гледаат телевизија
- Сакаат да играат фудбал.

Потоа може да се запрашаат учениците и тие да кажат некои карактеристики, но наставникот треба да биде претпазлив за чувствителноста на предлозите.

Откако оваа активност ќе се прави одредено време, учениците треба да направат круг со помош на своите столчиња. Потоа, тие треба да ги дискутираат следните прашања:

- Дали некој се најде во група со некој друг со кој мислеле дека немаат ништо заедничко?
- Какво е чувството да се биде дел од група?
- Какво е чувството да се биде сам?

Варијација:

Веднаш откако ќе се спомене карактеристиката, учениците се групираат со оние кои ги имаат истите карактеристики со нив. Тие остануваат заедно еден момент со цел да дискутираат што имаат заедничко. Нивната дискусија може да биде во насока на што преферираат и однесување, на пример.

Час/Лекција 2

Дали е фер? (истражување)

Малцинства и мнозинства на училишното игралиште

Цели на учењето	Учениците стануваат свесни за ситуацијата во нивното училиште со набљудување на другите ученици за време на одморите.
Задачи на учениците	Учениците спроведуваат истражување на училишното игралиште со броење на бројот на ученици кои учествуваат во разни активности. Ги запишуваат резултатите и прават интервјуа со учениците кои не учествуваат во ниту една активност.
Ресурси	Копија од табелата за правење белешки на училишното игралиште, пенкала.
Методи	Група од четири ученици.

Информација

Квантитативни и квалитативни истражувања на основно ниво

Квантитативните методи на прибирање на податоци – статистика - се изучуваат во училиштата од неколку причини: корисни се за секојдневниот живот, имаат инструментална улога во другите дисциплини и промовираат критичко размислување кога се користат вистински податоци.

Поучувањето за статистика во основните одделенија најчесто се прави со комбинирање на статистиката со природните науки или преку математиката. Во многу случаи, поучувањето за квантитативни методи за прибирање на податоци останува на чисто инструментално ниво во основните училишта и многу ретко вклучува анализа и интерпретација на добиените резултати. Со цел да се промовира критичкото мислење и размислувањето, поучувањето за квантитативните методи не треба да престане со презентација на резултатите со помош на дијаграми или графи. Важно е да се фокусира на поврзување на методите за прибирање на податоци од тоа што е откриено и да се интерпретираат резултатите.

Со цел да се засили овој процес на основно ниво, додавањето на квалитативното истражување им помага на учениците да имаат повеќе увид во она што ги поттикнува податоците кои се истражуваат и која е теоријата и сознанијата кои стојат во позадина, во овој контекст, се предлага учениците да ги осмислат интервјуата за другите ученици. Со тоа, може да се развие вистинско разбирање за проблемот кој се истражува. Во наредните две лекции, основните елементи се користењето на вистински податоци од секојдневниот живот на учениците и интерпретацијата на резултатите.

Опис на часот

Наставникот ги групира учениците во групи од по четворица. За своето истражување, секоја група ќе се фокусира на еден аспект од тоа што се случува на училишното игралиште за време на одморот.

Примери за аспекти на истражување:

- Број на момчиња и девојчиња кои се вклучени во активности;
- Спортски настани кои се одвиваат во тој момент;
- Други игри кои се играат во тој момент;
- Теми на кои се зборува;
- Различните активности на помладите и постарите ученици.

Секоја група ќе добие еден аспект од истражувањето со цел да истражува за малцинствата и мнозинствата во училиштето. Групата треба да формулира истражувачки прашања на кои сакаат да се фокусираат. Тие го запишуваат главното истражувачко прашање на испечатената копија со табелата за истражување.

Примери на прашања:

- “Колку момчиња и колку девојчиња се вклучени во активности за време на одморот?”
- “Какви видови на спортски активности се играат за време на одморот и од страна на кој?”

Дополнително, учениците може да формулираат прашања, но најмногу 5 прашања, за нивната појдовна точка за истражување за тоа што сакаат да ги прашат соучениците на училишното игралиште.

Примери:

- “Зошто мислиш дека повеќе момчиња/ девојчиња го прават тоа?”
- “Зошто мислиш дека помалку момчиња/ девојчиња го прават тоа?”
- “Што би променил/а?”

За време на подолгиот одмор, учениците одат на училишното игралиште и го спроведуваат своето истражување во своите групи. Во зависност од организациското ниво на одделението, работата исто така може да се подели во самите групи (двајца ученици

може да ги запишуваат квантитативните резултати, додека други двајца ги поставуваат квалитативните прашања и земаат белешки).

Откако ќе заврши истражувањето, учениците се враќаат во својата училница и ги дискутираат своите резултати во самите групи еден период. Кој е нивниот генерален впечаток? Дали имаат слични резултати?

Час/Лекција 3

Дали е фер? (пост-истражување)

Малцинства и мнозинства на училишното игралиште

Цели на учењето	Учениците ги разгледуваат добиените податоци и ги анализираат и интерпретираат интервјуата. Доаѓаат до заклучок за малцинството и мнозинството во нивното училиште.
Задачи на учениците	Откако ќе ги соберат податоците на квантитативен и квалитативен начин, учениците ги анализираат и интерпретираат резултатите. Работат со статистика и ги презентираат своите резултати пред своите соученици.
Ресурси	Белешки од втората лекција/час, копии од статистиката, табела, пенкала во боја, постери, лепак.
Методи	Група од четири ученици, презентации.

Опис на часот

Учениците седат заедно во своите групи и ги разгледуваат белешките од претходниот час.

Дискутираат како сакаат да ги презентираат резултатите од своето истражување. Наставникот им дава големо парче хартија од flipchart-от на секоја група (учениците го користат тоа за да направат постер).

Потоа групите работат на презентацијата на нивните резултати. Резултатите треба да бидат поделени на три големи делови на постерот:

- Квантитативни резултати (статистички преглед);
- Квалитативни резултати (резултати од интервјуата);
- Интерпретација и можни решенија.

Можен изглед на постерот:

Истражувачки прашања:	
1. Статистика	
2. Што мислат учениците	
<i>-Не е фер тоа што...</i>	
<i>-Мислам дека ние треба да...</i>	
3. Што значи ова?	
<i>-Повеќе простор за спортови?</i>	
<i>-Фудбал и за девојки?</i>	
...	

Додека учениците работат на своите постери, наставникот треба да се движи низ училницата и да им помага на учениците со специфичните прашања и/или резултатите.

Откако сите групи ќе завршат со работа, секоја група ќе има пет минути да го презентира својот постер. Сите постери треба да бидат изложени во училиштето, по можност некаде каде што ќе можат и другите ученици да ги видат.

Варијација:

Решенијата и интерпретациите на учениците треба да бидат предмет на понатамошна дискусија во врска со истражувањето и можните последици кои можат да произлезат од тоа, не само за одделението туку и за целото училиште. Презентација пред училишниот совет или наставнички совет може да придонесе до промена на ситуацијата на малцинствата/мнозинствата во училиштето.

Час/Лекција 4

Матрица на моќта

Малцинства и мнозинства во нашата земја

Цели на учењето	Во пленарна дискусија, учениците осознаваат дека постојат неколку малцински групи како и мнозински групи во нивната земја. Разбираат дека чувството на исклученост може да биде резултат не само на тоа како останатите членови на општеството ги гледаат, но исто и од тоа како членовите на сопствената група гледаат на нив.
Задачи на учениците	На учениците им се претставени разни картички кои ги покажуваат групите во општеството- со тоа што некои групи припаѓаат на малцинството, а некои на мнозинството. Ги сортираат картичките според тоа што мислат која група припаѓа на малцинство или мнозинство. Доделуваат картички на “моќ”(голема или мала моќ) на групите. Во пленарната сесија, тие дискутираат кој ефект припаѓањето на малцинство или мнозинство може да го има.
Ресурси	Картички со зборови, картички за искажување на “моќ”.
Методи	Пленарна дискусија.

Опис на часот

Учениците седат во круг. Треба да има доволно простор во средината за сите да можат да гледаат.

Наставникот на средината на кругот, на подот, става сет од картички со зборови на кои ги има различните имиња на различни групи во општеството. Некои од групите треба да припаѓаат на малцинствата, а некои на мнозинството. Треба да се внимава на фактот дека не сите малцински групи имаат мала моќ во општеството!

Примери:

- Деца;
- Луѓе со инвалидитет;
- Политичари;
- Луѓе со различна боја на кожа;
- Панкери;
- Скејтери;
- Многу религиозни луѓе кои ја искажуваат својата религија облекувајќи се различно;
- Свештеници и калуѓерки;
- Малциинства специфични за одредена земја како Еѓупци, Синти, Ашкали, итн.;
- Менаџери;
- Работници;
- Домаќинки;
- Доктори;
- Мажи;
- Жени.

Учениците треба да ги разгледаат разните картички. Потоа секој од нив треба да земе картичка и, без да каже нешто, да ја сортира според тоа што мисли дали групата напишана на картичката е малциństwo или мнозинство. Ова треба да е првиот чекор во започнувањето на “матрицата на моќта”. Само по еден ученик треба да станува и да зема картичка.

Како втор чекор, матрицата ќе продолжи да се оформува со продавање на картички на “моќ” на различни малциинства и мнозинства. Она што ќе биде интересно за учениците е откритието дека и малцинствата може да бидат доста моќни во едно општество.

Пример за матрица:

Моќ	Малцинства	мнозинства
Многу голема моќ		
Голема моќ		
Средна моќ		
Малку моќ		
Без моќ		

Откако матрицата ќе биде компетирана, учениците ги дискутираат ефектите кои различните нивоа на моќ може да ги имаат. Задача на наставникот е да ја води дискусијата и да ги земе предвид претходните ставови или одредените мислења доста чувствително.